

Aan: Rechtbank Limburg
Sector Bestuursrecht
Postbus 950
6040 AZ ROERMOND

Per telefax: 0475 352 365

Betreft: toelichting beroepschrift
Mijn kenmerk: N050a/Ber.Hor
Uw kenmerk: ROE 15/372

's-Gravenhage, 10 maart 2015

Edelachtbare Heer/ Vrouwe,

Namens M.J.E.M. Baggen en anderen is beroep ingesteld tegen het besluit van GS van Limburg, strekkend tot WABO-vergunningverlening voor het bedrijf Kuipers Onroerend Goed BV (vergunninghouder). Deze inrichting is gelegen aan de Witveldweg 35 te Grubbenvorst.

Gronden voor het beroep

Ontvankelijkheid

GS meent in de considerans te kunnen stellen dat sommige appellanten niet ontvankelijk in beroep zullen zijn. GS meent dit te kunnen stellen nog voordat daadwerkelijk beroep bij Uw Rechtbank is ingesteld en baseert dit op - naar oordeel van GS - onvoldoende overlegde machtigingen bij de ingediende zienswijzen.

Volgens appellanten dient de stelling van GS als prematuur te worden afgedaan.

GS verwacht hier de ontvankelijkheid met betrekking tot ingediende zienswijzen, waarover GS beslist en de ontvankelijkheid van het beroep waarover de Rechtbank beslist.

Afhankelijk van de feiten was GS in de positie om sommige appellanten niet ontvankelijk te verklaren op basis van een onvoldoende machtiging. Echter, GS heeft geen van indieners van zienswijzen niet-ontvankelijk verklaard. De stelling van GS is zonder grond.

Voorts wordt opgemerkt dat GS geen serieuze aanleiding heeft gehad om te twijfelen aan de machtiging door de betrokken (rechts)personen van ondergetekende, aangezien eerder namens betrokkene reeds in soortgelijke procedures wordt opgetreden. Hierbij wordt aangetekend dat twijfel bestaat of het onderscheid tussen advocaten en anderen beroepsmatig (bestuurs)rechtsbijstand verlenende personen verenigbaar is met de eisen van rechtsgelijkheid. Aan advocaten wordt niet verzocht een machtiging te overleggen, terwijl de aard van het optreden geen relevante verschillen vertoont. Niet kan worden ingezien dat een advocaat als meer betrouwbaar moeten worden aangemerkt in een verklaring namens nader genoemde derden op te treden dan ondergetekende.

Evenwel zijn deze subsidiaire stellingen ten overvloede, nu GS alle genoemde partijen in hun zienswijzen heeft ontvangen.

Nu met het beroep afdoende machtigingen worden overlegd, kan geen twijfel bestaan over het optreden van ondergetekende namens betrokken personen.

Drie bedrijfsselementen onvoldoende geïntegreerd beoordeeld

De beoogde inrichting betreft een integratie van bedrijfsactiviteiten, die door de vergunningaanvrager wordt gekwalificeerd als een korte-keten-concept. Het combineren van de betrokken bedrijfsactiviteiten hoeft milieutechnisch niet noodzakelijkerwijze op bezwaren te stuiten, en zeker niet indien de daarmee gepaard gaande milieugevolgen ook voldoende zorgvuldig op de voorgeschreven wijze wordt getoetst. Dit blijkt evenwel niet te zijn gedaan.

In totaal worden drie bedrijfsselementen binnen één bedrijf geïntegreerd. Het betreft:

1. de slachterij
2. de co-vergisting, compostering en warmtekrachtkoppeling (WKK), en
3. de veehouderij (met enerzijds een onderdeel vleeskuikenouderdieren - het leggen van eieren waaruit de vleeskuikens komen - en anderzijds het mesten van de vleeskuikens).

De milieugevolgen van deze drie bedrijfsonderdelen worden in het besluit ten onrechte onvoldoende integraal beoordeeld op aanvaardbaarheid van de milieugevolgen.

Ontbreken advies wettelijke adviseurs

Krachtens artikel 6.3. lid 2 Bor is GS gehouden de Inspectie advies te vragen, en dat advies bij het besluit te betrekken. Feit is dat een dergelijk advies niet bij het besluit is betrokken. GS stelt dat de Inspectie wel in de gelegenheid is gesteld om advies te geven. GS heeft de Inspectie een termijn geboden van slechts 4 weken. Cliënten stellen dat GS de Inspectie niet op een voldoende wijze in de gelegenheid heeft gesteld om te adviseren en/of laakbaar heeft nagelaten het inspectie-advies te verkrijgen en te betrekken bij het besluit. Het besluit is in strijd met de geldende eisen tot stand gekomen.

Gebreken met betrekking tot de dimensionering van de luchtwassers, geur- en overige emissies

1. Door een niet representatieve beoordeling (onderschatting) van het maximale diergewicht is de dimensionering van de luchtwasser onvoldoende
2. De gestelde uittreesnelheid van de luchtwassers voor de ouderdierenstal is niet realistisch
3. Er is geen worst case beoordeling gemaakt van het maximaal totaal gewicht aan vleeskuikens, waaruit een onvoldoende dimensionering volgt van de luchtwassers
4. De luchtwassers beschikken over een onvoldoende aanstroomoppervlakte
5. De gestelde uittreesnelheid van de luchtwassers voor de vleeskuikenstal is niet realistisch
6. Diverse overige bronnen zijn niet zorgvuldig beoordeeld
7. Meerdere voorschriften voldoen niet aan de te stellen eisen

Het volg van de onjuiste beoordeling is een onjuiste berekening van de geurbelasting op omliggende woningen. De geurbelasting op de woning Witveldweg 33 overschrijdt de wettelijke norm. U treft als bijlage de berekening aan.

Voor het overige wordt verwezen naar de second opinion van De Roever d.d. 9 maart 2015.

Gebreken in de beoordeling van de akoestische gevolgen en de geluidnormen

Met betrekking tot de akoestische beoordeling worden de volgende gebreken genoemd.

1. De bronsterkte van de luchtwassers is onderschat
2. De bronsterkte van de BEC is onjuist bepaald
3. De geluidvoorschriften 8.2 en 8.3 zijn onvoldoende bepaalbaar
4. Voorschrift 8.4 is ondeugdelijk
5. De akoestische gevolgen van de vleeskuikenouderdieren is onderschat
6. De veegmachine ontbreekt
7. Het binnenniveau van de gebouwen 9 en 10 is onderschat
8. De indirecte hinder is onjuist beoordeeld
9. De Wet Geluidhinder staat in de weg aan het realiseren van de beoogde installatie

Verwezen wordt naar de second opinion van De Roever d.d. 9 maart 2015.

Gebreken in de beoordeling van de BEC en slachterij, onvoldoende BBT-toets, geur, ammoniak

Op de aangevraagde installatie zijn naast nationale regelgeving meerdere Europeesrechtelijke bepalingen van toepassing. Naast de RIE is te noemen de EU-Verordening 142/2011, en de BREF 'Emissions From Storage'. Die bepalingen zijn niet of onvoldoende in de aanvraag en besluit betrokken.

1. Met EU-Verordening 142/2011 geldt een pasteurisatieplicht van zowel de vergisting van het slachtafval alsook de mest. De vergunningaanvraag verhoudt zich niet tot de eisen die de verordening meebrengen ten aanzien van pasteurisatie. Voorts wordt niet voldaan aan de monitoringseisen
2. De compostering is niet getoetst aan de Verordening 142/2011.

3. Uit de BREF 'Emissions From Storage' volgt de BBT-eis van omwalling van de silotanklocatie c.q. dubbelwandige silo's c.q. silotankputten. Verwezen wordt naar de uitspraak Rechtbank Gelderland van 16 december 2014, Awb 13/3707.
4. De luchtwassers LW1 en LW2 worden een niet realistische geurreductie van 95% toegeschreven. Een deugdelijke geuremissienorm ontbreekt. Althans, voorschrift 9.2 is onvoldoende bepaalbaar aangezien niet duidelijk is hoe het genoemde rapport zich laat vertalen in handhaafbare bepalingen.
5. De aanvraag bevat op meerdere punten onrealistische claims met betrekking tot de geurconcentraties van de luchtwassers, waaronder voorschrift 9.1.
6. De keuze voor een hybride geurnormstelling is onvoldoende onderbouwd.
7. De slachterij is onvoldoende aan de NeR getoetst, met name tabel 4 van de Bijzondere Regeling B5.
8. De ammoniakemissies van de WKK's zijn niet representatief (*worst case*) beoordeeld.
9. De beoordeling van geur waaronder ook de relevante voorschriften voldoen niet aan de te stellen eisen. Kortheidshalve wordt verwezen naar het advies van Coöperatie Mobilisation for the Environment te Nijmegen d.d. 9 maart 2015.

Waterhuishouding

De beoordeling van de waterhuishouding is niet representatief. Kortheidshalve wordt verwezen naar het advies van Coöperatie Mobilisation for the Environment te Nijmegen d.d. 9 maart 2015.

Integrale beoordeling geurhinder, gewogen gemiddelde geurnorm

GS stelt vast dat de geurbelasting als gevolg van de aangevraagde installatie op de meest nabij gelegen woning hoog is. Immers, op de meest nabij gelegen woning (Witveldweg 33) zou enkel vanwege de pluimveestallen reeds een geurbelasting van 13 OU/m³ ontstaan, waarvoor een grenswaarde geldt van 14 OU/m³. Naast die emissies treden nog andere geuremissies op vanwege de BEC en de slachterij.

De wettelijke geurnorm voor de geuremissies vanwege de pluimveestalemissies gelden milieutechnisch als omstreden om de volgende reden. De Wet Geurhinder en Veehouderij noemt ook een strengere norm van 8 OU/3 voor exact dezelfde categorie woningen (woningen buiten bebouwde kom). Nederland is feitelijk verdeeld in twee beschermingsniveau's, op basis van de - discutabele - veronderstelling dat de ene helft van de Nederlanders in het buitengebied toleranter zou zijn naar geurhinder van veehouderij dan de andere helft. Althans, in het ene deel worden de woningen buiten de bebouwde kom beter beschermd dan in het ander deel. Ook Limburg is wat dit betreft in tweeën gesplitst. In Noord-Limburg geldt de wettelijke geurnorm van 14 OU/m³ voor woningen buiten de bebouwde kom, terwijl in Zuid-Limburg voor exact dezelfde categorie woningen een wettelijke geurnorm van 8 OU/m³ geldt. Het wekt verbazing dat hiertoe is besloten en tot op heden ook niet is gecorrigeerd.

Overigens is ook de norm van 8 OU/m³ discutabel aangezien voor industriële activiteiten een strengere norm wordt gehanteerd. Een en ander is ook te lezen in het document dat GS in de considerans noemt op pagina 48; de Herziene Nota Stankbeleid (1994). De GGD heeft een soortgelijk standpunt over de geurnormen uit de Wet geurhinder en veehouderij. Daar wordt hierna nog op terug gekomen.

De normen uit de Wet geurhinder en veehouderij worden hier niet aangevochten. Het voorgaande wordt slechts genoemd om duidelijk te maken dat een feitelijke geurbelasting van 13 OU/m³ als hoog aangemerkt dient te worden.

Naast de geuremissies vanwege de stallen zullen ook geuremissies ontstaan vanwege de WK1 en WK2 (luchtwassers overige bedrijfsgebouwen), de WKK's (warmtekrachtkoppeling, lees: elektriciteitsopwekking middels gasverbranding) en de biologische (water)zuivering.

GS stelt de geurbelasting voor omwonenden te kunnen beoordelen met een gewogen toetsingskader. Appellanten onderschrijven dat naast de deoltoets een integrale geurtoets gemaakt dient te worden. Daartoe dient een criterium (grenswaarde voor een aanvaardbare geurbelasting) te worden gesteld. GS noemt hiertoe een norm op basis van een (gewogen) middeling van de normen die gelden voor de afzonderlijke bedrijfsonderdelen (gewogen toetsingskader). Die normstelling mist echter enige onderbouwing door GS.

Waar de NeR voor zowel de co-vergisting/compostering alsook de slachterij een aanvaardbare geurbelasting noemt tot 1,5 OU/m³ als 98 percentiel, laat GS nu een geurbelasting toe die daar ruim overheen gaat. Die keuze kan geen stand houden, nu de keuze van GS er feitelijk op neer komt dat het houden van kippen als legitimatie geldt voor het toestaan van een hogere geurbelasting vanwege de slachterij en de mestcompostering dan in het geval dat niet ook kippen zou worden gehouden, en enkel een slachterij en de compostering zou worden gerealiseerd.

In een geval als het onderhavige, waarin enerzijds een aantal geurbronnen zijn waarop de NeR van toepassing is, c.q. aangesloten kan worden bij de NeR (te weten de slachterij en de compostering en bio-energiecentrale) en anderzijds een geurbron waarop de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) van toepassing is (het veehouderijgedeelte), is een gewogen gemiddelde geurnorm niet gebruikelijk wanneer er meerdere, verschillende geurbronnen zijn binnen een inrichting en leidt de keuze die het college maakt tot onacceptabel lage beschermingsniveaus. De op de NeR gebaseerde normstelling voor slachterij zowel als voor compostering en bio-energiecentrale (BEC) is immers 1,5 OU/m³, terwijl de normstelling uit de Wgv daar sterk van afwijkt, met name voor woningen buiten de bebouwde kom (14,0 OU/m³). De gewogen gemiddelde normstelling valt daardoor als gevolg van de bijdrage van de norm uit de Wgv, erg hoog uit.

Bovendien kent de Wgv een andere berekeningssystematiek dan de NeR: het programma V-stacks. Deze kunnen verschillen. Men berekent op basis van de NeR een belasting voor de inrichting als geheel bij de woning Witveldweg 33 minder dan 12,5 (12,7) OU/m³, terwijl men op basis van V-stacks voor alleen het veehouderijgedeelte al 13,0 OU/m³ berekent (considerans blz 50, tabel § 4.8.4).

Er is sprake van twee geheel verschillende toetsingssystematieken en berekeningsmethodieken. Niet valt niet in te zien waarom voor de ene in plaats van voor de andere berekeningsmethodiek zou moeten worden gekozen bij de toets aan de gewogen gemiddelde normstelling.

Het college heeft ook verzuimd de normstelling van 12,5 (12,7) OU/m³ milieuhygiënisch te onderbouwen. Dit steekt te meer nu een dergelijke normstelling tegen het licht van diverse beleidsstukken onaanvaardbaar soepel is en derhalve onvoldoende bescherming biedt. Zo is in de Herziene Nota Stankbeleid een bovengrens voor de geurconcentratie gesteld op 10 ge/m³ als 98-percentiel omdat boven die waarde er zonder meer van uitgegaan kan worden dat de bevolking ernstige geurhinder ondervindt. Dit komt neer op een niveau van 5 OU/m³ als 98-percentiel, dus ruimschoots onder de door het college gehanteerde norm van 12,5 OU/m³.

In lijn daarmee zijn de bevindingen van de GGD in het advies van 8 mei 2012, waarnaar het college verwijst op blz. 72 van de considerans, volgens welke de op grond van gezondheidsoverwegingen maximaal toelaatbare geurbelasting veroorzaakt door een individuele intensieve veehouderij 6 OU/m³ is:

*‘Voor de gezondheidsbeoordeling van geurbelasting veroorzaakt door intensieve veehouderijen, gebruikt de GGD het percentage (ernstig) gehinderden veroorzaakt door één bron. De toelaatbare geurbelasting op geurgevoelige objecten ligt daarbij op **6 odour units per individueel bedrijf**. Deze waarde is afkomstig uit de module intensieve veehouderij en geur van de Gezondheidseffectscreening (GES) en wordt door de GGD gebruikt als signaalwaarde. Een hogere belasting aan geur dan 6 OU/m³ geeft voor omwonenden een ongewenste gezondheidsbelasting, omdat er naast de geurbelasting eveneens hindereffecten, zoals moeheid, depressie en gedragsverandering kunnen gaan optreden’.*

Volgens tabel 1 op blz. 11 van het rapport is er bij overschrijding van deze norm sprake van ernstige hinder en een onvoldoende milieugezondheidskwaliteit. Het college gaat met de gekozen normstelling derhalve voorbij aan de ongewenste gezondheidsbelasting die het onderhavige bedrijf volgens het GGD-gezondheidsadvies waarop het college zich zelf baseert, levert bij de woning Witveldweg 33.

De normstelling die het college hanteert is als volgt tot stand gekomen: men heeft de geuremissie van het veehouderijgedeelte vermenigvuldigd met de geurnorm uit de Wgv, en de geuremissie vanwege de slachterij en de compostering plus BEC vermenigvuldigd met de geurnorm uit de NeR, en de som van deze producten gedeeld door de totale geuremissie, volgens de hieronder staande formule.

$$\frac{(ge_v \times N_v) + (ge_{sl} + ge_c) \times N_n}{ge_{tot}}$$

waarin: ge = geuremissie in OU/uur
 N = norm in OU/m³
 V = veehouderijgedeelte
 n = volgens NeR
 sl = slachterijgedeelte
 c = compostering en BEC gedeelte
 tot = totaal

De grote bijdrage van het veehouderijgedeelte, gekoppeld aan de veel soepeler normstelling uit de Wgv heeft hierbij tot gevolg dat voor de inrichting als geheel een veel soepeler normstelling wordt toegepast dan het geval zou zijn bij een inrichting met alleen een slachterij / compostering+BEC dan wel een inrichting met slechts een geringere veehouderijtak erbij. Het bijbouwen van een forse kippenstal leidt er dus toe dat voor de blootstelling van omwonenden aan geur, afkomstig van de compostering, een veel ruimere norm gehanteerd wordt dan de NeR toestaat. De redelijkheid daarvan vermogen cliënten niet in te zien.

Daar komt bij dat De Roever in haar rapport opmerkt dat onder meer voor LW2 een veel te lage en daarmee onrealistische geuremissie wordt gerekend. De geuremissie wordt ten onrechte gelijkgesteld aan een RWZI. Correctie hiervoor zou de gewogen gemiddelde normstelling nog lager doen uitvallen.

De Roever als ook Mobilisation komen eveneens tot de conclusie dat de normkeuze geen stand kan houden. Met name wordt verwezen naar het betreffende onderdeel uit het rapport van De Roever.

Rendementsmeting luchtwassers, voorschrift 9.3

Niet kan worden begrepen dat de voorgeschreven rendementsmeting zich beperkt tot LW1 en LW2, en niet ook de luchtwassers van de veestallen omvat. Voorts is onduidelijk of de voorschriften 9.6 en verder ook enkel betrekking heeft op LW1 en LW2, danwel alle luchtwassers. De voorschriften zijn rechtszonzeker. Overigens gelden de gebreken zoals genoemd door De Roever en Mobilisation.

Beoordeling gezondheid risico's

Als zienswijze is ingebracht dat - kort gezegd - onvoldoende rekening is gehouden met de gezondheid risico's vanwege de beoogde bedrijfsactiviteiten. In het bijzonder is daarbij gewezen op de risico's van zoönosen. En, de verspreiding van zoönosen kan niet geheel los worden gezien van de overige milieu effecten, zoals de emissies van fijnstof en geur. Daarbij is gewezen op het advies van de GGD om binnen een afstand van 250 meter van woningen van derden geen nieuwe stallen op te richten. Op minder dan 250 meter van de beoogde nieuwe stallen zijn woningen van derden gelegen. Deze zienswijzen is door meerdere partijen ingebracht.

GS geeft als reacties op de ingebrachte zienswijzen geen deugdelijke weerlegging. Enkel de conclusie is consequent: de zienswijzen op dit onderdeel worden stevast terzijde geschoven.

Nadat de ontwerpbesluit eind 2011 ter inzage is gelegd, heeft de GGD Limburg een onderzoek afgerond naar de gezondheid risico's vanwege het NGB-initiatief.

Het GGD-rapport bevat belangrijke informatie. Niet enkel vanwege hetgeen wordt geschreven, maar juist ook vanwege hetgeen niet wordt gezegd. De GGD spreekt zich uitsluitend uit over de risico's vanwege biologische agentia voor wat betreft de woonkernen. De GGD laat de risico's voor de direct omwonenden van de bedrijfslocaties echter onbesproken.

GS beroept zich bij de weerlegging van de zienswijzen op de uitkomsten van het rapport (considerans, pag. 73). Gegeven het feit dat GS het gezondheid risico's als ter zake doende erkent, en zich in de motivering van het besluit beroept op het GGD-onderzoek, moet aan de weerlegging van GS ook de eis worden gesteld dat de beoordeling zich niet beperkt tot uitsluitend de bewoners van woonkernen. Het kan niet zo zijn dat de mensen die niet in woonkernen wonen zonder enige bescherming wordt gelaten.

Nu GS wel tot een standpunt komt met betrekking tot de gezondheid risico's voor bewoners van woonkernen, maar nalaat ook tot een beoordeling te komen voor bewoners direct rondom de projectlocaties, kan niet gesteld worden dat het besluit op dit onderdeel met de vereiste zorgvuldigheid tot stand is gekomen.

Overigens wordt nog opgemerkt dat het GGD-onderzoek tot de conclusie leidt dat het beoogde bedrijf ten koste gaat van de leefkwaliteit. De milieugezondheidskwaliteit met betrekking tot geur wordt bij meerdere omwonenden als onvoldoende gekwalificeerd (GGD, pag. 11). De milieugezondheidskwaliteit voor wat betreft fijnstof wordt als matig aangemerkt (GGD, pag. 14). Gegeven het feit dat de fijnstofemissies zullen toenemen, adviseert de GGD die emissies zoveel mogelijk te beperken.

Aan deze twee conclusies van de GGD verbindt GS ten onrechte geen gevolgen voor de vergunningbesluitvorming.

Directe ammoniakschade

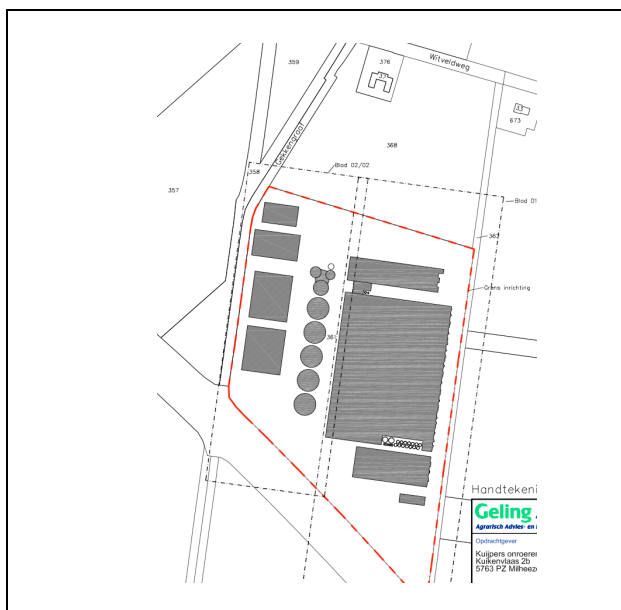
Direct naast de beoogde inrichting is Frank Coenders Kwekerijen BV gevestigd, één van de appellanten. De omvang van het bedrijf - een rozenkwekerij - bedraagt 10 hectare, en grenst direct aan het beoogde bedrijfsperceel van Kuijpers. Het betreft zowel kassenteelt en tuinbouw (volle grondsteelt). Op onderstaande luchtfoto is de kwekerij weergegeven. Het beoogde bedrijfsperceel van Kuijpers ligt op de foto direct onder het bedrijf van Coenders.

Voor meer bedrijfsgegevens over Coenders wordt verwezen naar: www.frankcoenders.nl

Rozenkwekerij Frank Coenders aan de Witveldweg 33

Op de onderstaande afbeelding is het beoogde bedrijf van Kuijpers weergegeven. Kuijpers beoogt zich te vestigen direct ten westen van Kwekerij Coenders. De op de afbeelding weergegeven oostelijk (rechts) gelegen gebouwen betreffen de beoogde veestallen. Die stallen liggen op minder dan 25 meter van de percelen van Coenders.

beoogde bedrijfsgebouwen, rechts de beoogde veestallen

Dhr. Coenders heeft sinds 1990 een rozenkwekerij van zijn vader overgenomen, die grenst aan het onderhavige bedrijf. Zijn perceel bevindt zich over de volle lengte op minimale afstand van de geplande stal. Hij kweekt rozen, zowel in de volle grond als ook in containervelden (potrozen) als ook in kassen. GS bevestigt dat de afstand minder is dan 25 meter. Binnen deze afstand worden door cliënt zowel rozen in volle grond als potrozen gekweekt. Cliënt maakt zich ernstige zorgen over de schadelijke invloed voor zijn bedrijfsvoering indien de beoogde grootschalige pluimveestal inclusief slachterij en vergister zouden worden gerealiseerd. Rozen worden, na te zijn geoogst in de vollegrond, bewaard in koel- en vriescellen. Wanneer er te veel stikstof in de plant aanwezig is, zal de bewaring vele malen slechter zijn.

Planten rotten dan weg in de koel- en vriescellen. Dit leidt tevens tot grote financiële verliezen. Voor de rozen die geteeld worden in potten (containers) dient de bemesting uitgekend te zijn op maximale groei en bloei. Dit betekent dat de bemesting van de planten en het afharden richting het bloemstadium afgestemd zijn. Depositie van ammoniak (dus stikstof) zal dit proces kunnen beïnvloeden, hetgeen betekent te veel groei, te lang gewas of te zacht gewas en daarmee kwaliteitsverlies. Bovendien kan ammoniak leiden tot visuele schade aan blad en bloem; verbranding of lichte plekken op het gewas. Dit steekt te meer nu de rozen als visuele planten het handelskanaal in gaan, zodat er een nultolerantie geldt en ze snel onverkoopbaar worden. Een deel van de rozen wordt bovendien in kassen opgekweekt in de eerste fase van de groei, waarna ze buiten worden gezet om verder te kweken. In deze overgangsfase zijn planten erg kwetsbaar. Een belasting van stikstof op deze plant kan schade aanrichten.

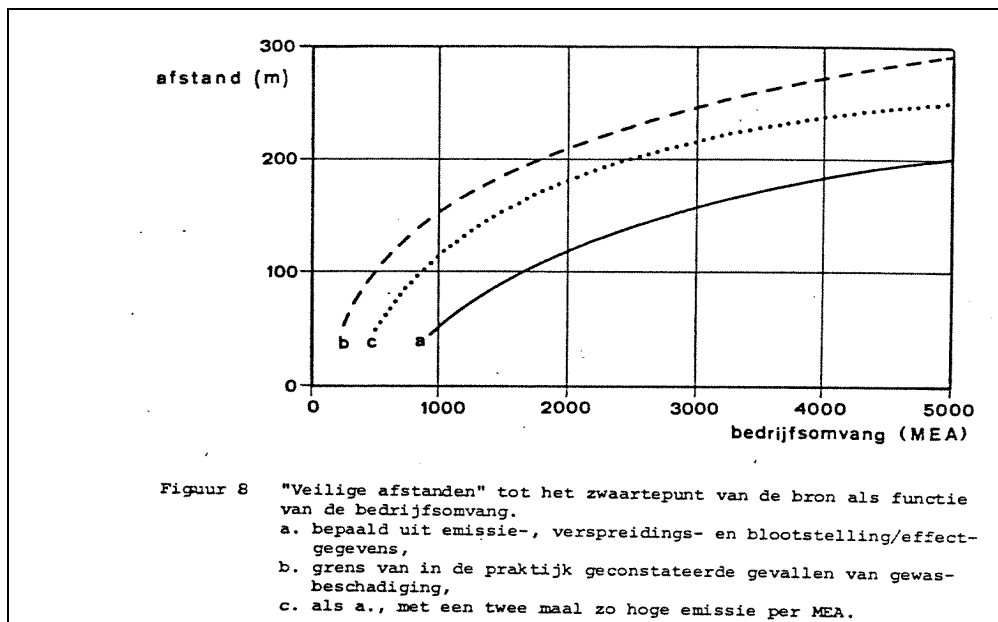
Het college stelt echter dat rozen in het rapport 'Stallucht en Planten' niet worden aangewezen als te beschermen gewassen, zodat voor onaanvaardbare directe ammoniakschade niet behoeft te worden gevreesd. Het betreft hier echter tuinbouwgewas; anders dan bij akkerbouw is sprake van intensieve teelt, deels met meerjarige gewassen. In het rapport Stallucht en Planten worden 3 afstandsnormen gehanteerd: 50 meter voor coniferen, 25 meter voor andere tuinbouwgewassen en 0 meter voor akkerbouwgewassen en grasland (rapport, blz. 20). Nu sprake is van andere tuinbouwgewassen, niet zijnde coniferen, is de afstandsnorm van 25 meter van toepassing. Daar wordt niet aan voldaan. Op grond van de toets aan Stallucht en Planten en op grond van de jurisprudentie naar aanleiding hiervan, had de vergunning dan ook geweigerd behoren te worden.

Het college merkt ten onrechte op dat rozen in het rapport Stallucht en Planten niet zijn aangewezen als te beschermen gewassen, nu de norm van 25 meter immers geldt voor alle tuinbouwgewassen, niet zijnde coniferen. De opsomming van een aantal zeer gevoelige, matig gevoelige en weinig gevoelige gewassen in een tabel op blz. 10 van het rapport is niet limitatief. De strengere norm van 50 meter voor coniferen geldt bovendien voor alle coniferen, ook voor de op blz. 10 als weinig gevoelig vermelde soorten. De normstelling is dan ook niet gerelateerd aan deze tabel.

Indien door GS wordt verwezen naar de Afdelingsuitspraak 200901260/1/M2, is die niet ter zake doende. Het ging in die kwestie om laanbomen. Dat is niet een benaming voor een gewas van een bepaalde soort, maar een beschrijving van de locatie waar de bomen geplant worden: het zijn bomen langs een laan. Dat kunnen allerlei soorten zijn, b.v. eik, beuk, iep, berk, plataan etc. In de uitspraak kan dan ook geen verwijzing gemaakt zijn naar de tabel op blz. 10 van het rapport, waar immers uitsluitend bepaalde soorten zijn opgesomd. Anders dan bij de laanbomen in die kwestie, is in casu de vrees voor directe schade aan de rozen, zijnde een tuinbouwgewas, gelet op de afstandsnormering in het rapport Stallucht en Planten reëel.

Bovendien kan niet voorbijgegaan worden aan het gegeven dat sprake is van een zeer grote inrichting met een grote ammoniakuitstoot (3839,0 kg per jaar van de stallen + emissies overige bedrijfsonderdelen). De norm van 25 meter is een norm die is gesteld onafhankelijk van de bedrijfsgrootte. Bij een bovengemiddeld groot bedrijf met een bovengemiddeld grote ammoniakemissie (zeker in vergelijking met de gemiddelde bedrijfsgrootte toen het rapport geschreven werd begin jaren '80) ligt het voor de hand dat de kans op directe ammoniakschade groter is dan bij een kleiner bedrijf. In de grafiek in figuur 8 van het rapport (op de volgende bladzijde afgebeeld) zijn veilige afstanden weergegeven, uitgaande van emissie-, verspreidings- en blootstellings-effect-gegevens (curve a) en in de praktijk geconstateerde gevallen van gewasbeschadiging (curve b). In het rapport wordt de bedrijfsomvang uitgedrukt in mestvarkenseenheid-ammoniak (MEA). Dit is 235 mg ammoniak per uur (blz. 6 rapport). Dit komt overeen met 2,1 kg per jaar. De vergunde ammoniakemissie van 3839,0 kg per jaar komt derhalve overeen met 1828 MEA. Uit figuur 8 valt af te lezen dat bij een dergelijke bedrijfsomvang tot op afstanden van ongeveer 200 meter in de praktijk gewasbeschadiging geconstateerd is (curve b) en op basis van emissie-, verspreidings- en blootstellings-effect-gegevens binnen circa 100 meter niet gesproken kan worden van een veilige afstand.

Er is dan ook bepaald geen reden om te veronderstellen dat de in het rapport gehanteerde afstandsnorm van 25 meter voor overige tuinbouwgewassen in een situatie als de onderhavige onnodige beperkingen zou opleggen aan het bedrijf. Integendeel; op basis van deze inzichten zal ook buiten de afstand van 25 meter nog rekening moeten worden gehouden met het risico van directe ammoniakschade.

Stikstofemissies, -depositie en Natura2000

In de verspreidingsberekeningen is met een te lage ammoniakemissie gerekend. Verwezen wordt naar het rapport van MOB.

De inrichting is gelegen op tamelijk korte afstand van de Duitse grens. Aan de overkant van de grens bevindt zich op ongeveer 12 km van de inrichting op Duits grondgebied het Natura2000-gebied Krickenbeckerseen - Kl. De Witt-See (FFH-Gebiet). Het gebied is ondermeer aangewezen vanwege de habitattypen H7210: galigaanmoerassen (kritische depositie 1100 mol), H6410: blauwgraslanden (kritische depositie 1100 mol), H9190: oude eikenbossen (kritische depositie 1100 mol), H9160: eiken-haagbeukenbossen (kritische depositie 1400 mol), H4010: vochtige heide (kritische depositie 1300 mol) en H4030: droge heide (kritische depositie 1100 mol). Bij de Nederlands-Duitse grens op zo kort mogelijke afstand van het Natura2000-gebied heerst een stikstofdepositie van 1520 tot 2740 mol per ha per jaar volgens de Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GDN-kaarten). De stikstofdepositie ter plaatse van het Natura2000-gebied zal in dezelfde ordegrootte zijn. De kritische depositiewaarden van genoemde habitattypen worden dus overschreden. De onderhavige inrichting verslechtert deze situatie doordat er een grote stikstofbron (vooral bestaande uit 3839 kg ammoniakemissie per jaar vanwege de veehouderij alsook ammoniakemissies en stikstofoxiden uit overige bronnen, die er voorheen niet waren.

Blijkens de Afdelingsuitspraak van 29 augustus 2012, nr. 201001848/1/T1/A4, r.o. 2.18.4 biedt de Natuurbeschermingswet 1998 geen grondslag voor het verlenen van een vergunning voor zover het gaat om de mogelijke schadelijke gevolgen van een inrichting voor niet in Nederland gelegen gebieden. Vergelijk ook overweging 2.4.18 van Uw uitspraak van 24 augustus 2011 in zaak nrs. 200900425/1/R2 en 200902744/1/R2. Gelet hierop moet in de onderhavige procedure worden beoordeeld of het bestreden besluit zich met richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB 1992 L 206; hierna: Habitatrichtlijn) verdraagt.

Artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn bepaalt dat voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar significante gevolgen kan hebben voor het gebied, een passende beoordeling wordt gemaakt van de gevolgen voor het gebied. De bevoegde nationale instanties mogen voor dat plan of project slechts toestemming geven nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.

Nu vaststaat dat het bestreden besluit een plan of project is als bedoeld in artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het betrokken gebied, had het college dienen te beoordelen of kon worden uitgesloten dat het plan of project, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen heeft voor het bedoelde in Duitsland gelegen Natura 2000-gebied.

Het college heeft de gevolgen van de inrichting voor dit gebied niet onderzocht, zodat het college niet kon uitsluiten dat de inrichting voor dit gebied significante gevolgen heeft. Nu van de gevolgen voor dit gebied bovendien geen passende beoordeling is gemaakt, heeft het college niet de zekerheid verkregen dat de inrichting de natuurlijke kenmerken van dit gebied niet zal aantasten. Door niettemin vergunning te verlenen heeft het college de door artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn aan zijn beoordelingsmarge gestelde grenzen niet in acht genomen en dan ook in strijd met die bepaling gehandeld. Dit steekt te meer nu gelet op het bovenstaande significante effecten zeker niet kunnen worden uitgesloten.

Tot nog dichter bij de grens bevindt zich bovendien het Vogelrichtlijngebied Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg, waarmee het Natura2000-gebied Krickenbeckerseen - Kl. De Witt-See geheel overlapt, maar het Vogelrichtlijngebied is groter en strekt zich uit tot aan de Nederlandse grens. Ook voor dit gebied geldt de beschermwaardigheid van ondermeer eikenbossen en heiden. Hiervoor geldt dan ook dezelfde kritiek als hierboven genoemd, dat het college verzuimd heeft hieraan te toetsen.

GS meent te kunnen volstaan met de vaststelling van een overschrijding van de bedrijfsdepositie van 7,14 mol. Met die stelling staat niet vast dat geen negatieve gevolgen optreden voor genoemde natuurwaarden. Hierboven is aangetoond dat de betrokken natuurwaarden worden overbelast. In die situatie kan niet worden gesteld dat de wettelijk vereiste zekerheid is verworven. GS wekt de bizarre indruk te suggereren dat Duitse natuurwaarden anders stikstofgevoelig moeten heten dan Nederlandse natuurwaarden.

Conclusie

U wordt verzocht om vernietiging van het bestreden besluit.

Mede gelet op onhoudbare wijze van beoordeling van de geuremissies kunnen cliënten instemmen met een uitspraak van Uw Rechtbank buiten zitting.

Hoogachtend,

Mr. V. Wösten

Bijlagen:

- machtigingen
- De Roever; second opinion beroep Kuijpers d.d. 9 maart 2015
- MOB, adviesrapport NGB d.d. 9 maart 2015